

on weer staan baar

SOMEREN

Klimaatagenda 2030

Inhoudsopgave

Een agenda voor ons allemaal	4
Ambitie 2030	5
Aan de slag! Principes samen	6
Aan de slag! Principes adaptatie	7
Aan de slag! Principes water	8
Open agendapunten	9
Wat gaan we doen?	10
Geld	12
Uitvoeringsagenda	15
Quick wins t/m 2019	16
Uitvoeringsagenda vanaf 2020	17
Colofon	18
Bijlage 1: Quick Wins 2018-2019	19
Bijlage 2: Uitvoeringsagenda 2020 - 2040	26
Bijlage 3: Governance	28

Een agenda voor ons allemaal

Overvloedige regenval en vuistdikke hagelstenen. Extreme droogte en schade aan natuur en landbouw. Het trof de Gemeente Someren beiden. Juni 2016 en juli 2018 gaan de boeken in als catastrofaal voor de Gemeente Someren met veel schade aan huizen, bedrijven, auto's en openbare voorzieningen.

Onweerstaanbaar Someren

Geen wonder dat de Gemeente Someren, de Waterschappen Aa en Maas en Dommel, ZLTO Someren, Staatsbosbeheer en Bosgroep Zuid, IVN en WOCOM samen de strijd aangaan om Someren weerbaar te maken tegen deze weersinvloeden. Het klimaat verandert en daarmee de eisen die gesteld worden aan de openbare ruimte. Een klimaatagenda met een heldere ambitie en aanpak is een eerste stap in de goede richting. Stappen die we samen met u willen nemen. U bent van harte uitgenodigd om met ons het gesprek of liever nog tot actie over te gaan.

Doel

Een klimaatbestendiger Someren dat is ons doel. Dit doen we door kansen van een warmer klimaat te benutten en de risico's daarvan zo veel mogelijk te voorkomen. Iedere partij neemt zijn eigen verantwoordelijkheid. Samen bepalen we de norm tot hoever we gaan.

Ambitie 2030

Een koploper zijn en blijven op het gebied van klimaatbestendigheid dat kun je alleen maar samen. Daarom voeren we verbeteringen samen uit en maken we afspraken over de gevolgen van de weersextremen. We luisteren naar elkaar en leren van elkaar. Ook bepalen we samen tot hoever we gaan. Samen gaan we de uitdaging aan om tot een gezond en vitaal leefklimaat voor iedereen te komen.

Uiteindelijk betekent dat we in 2030:

- 1 samen onze leefomgeving klimaatbestendiger hebben gemaakt. Bewoners, bedrijven, organisaties en overheden zijn samen opgetrokken en hebben gezorgd voor een waterrijke groene inrichting welke belangrijk is voor het welbevinden van iedereen die in Someren woont. Zo is voldoende ruimte om water op te vangen en vast te houden voor tijden van hitte en droogte. Goede voorbeelden worden ondersteund, beloond en uitgedragen. Goed voorbeeld doet goed volgen!*
- 2 onze openbare ruimte groen hebben ingericht met ruimte voor water en beschutting voor de warme dagen. Klimaatbestendig bouwen is de standaard.*
- 3 exact weten, op buurt- en straatniveau, waar problemen kunnen ontstaan door hitte, droogte en/of wateroverlast. Eventuele knelpunten lossen we samen op.*
- 4 richtlijnen en beleidsregels voor klimaatadaptatie opgesteld hebben waar iedereen naar handelt.*
- 5 alle mogelijkheden, binnen de kaders van maatschappelijk aanvaardbare investeringen, uitgenut hebben. Er zijn duidelijke afspraken over welke overlast we wel accepteren.*
- 6 de projecten uit het uitvoeringsprogramma uitgevoerd hebben. We houden de klimaatagenda actueel en werken samen aan nieuwe projecten.*
- 7 aangesloten zijn bij regionale en landelijke agenda's, zodat geld en capaciteit voor de Gemeente Someren gealloceerd zijn.*
- 8 nog steeds een koploper zijn als het gaat om klimaatbestendigheid.*

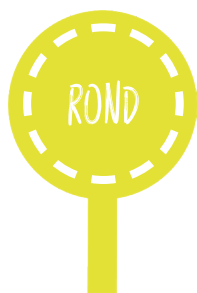
Samen gaan we er natuurlijk voor en proberen we ambities eerder te realiseren.

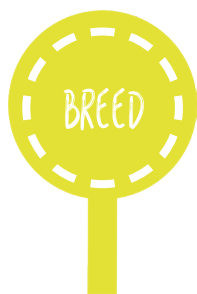
Aan de slag! principes samen

Samen aan de slag vraagt om principes waar we mee werken. Zo creëren we een stabiele basis voor het langdurige proces dat we me elkaar aan gaan. Zo bouwen we aan een solide samenwerking tussen organisaties en mensen die vooruit willen. Uiteraard liggen de principes in de geest van de omgevingswet.

Principes samen

We werken met respect voor duurzaamheid, mens en milieu, zoals ook verder uitgewerkt wordt in de duurzaamheidsvisie van de Gemeente Someren. De opgaven en ambities voor alle betrokkenen in Someren worden meegenomen en afgewogen. Er wordt actief een “link” (meekoppelkansen) gelegd met andere opgaven waar we voor staan. Denk hierbij aan de energie- en landbouwtransitie, Deltaplan Agrarisch Water (DAW), Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater (DWAZ), en Kaderrichtlijn Water (KRW).

We bouwen een dynamisch netwerk op, zodat we gebruik kunnen maken van bestaande kennis en betrekken hier de verschillende doelgroepen bij. Samen proberen we zo hoog mogelijk op de participatieladder te komen en gebruik te maken van het 'DNA van Zummere'. We moeten het tenslotte samen doen, zoals ook in het coalitieprogramma van de Gemeente Someren 2018-2022 en in de 'Toekomstvisie Someren 2030' beschreven staat. Informeren en kennisdelen doen we onder andere via de website www.onweestaambaarsomeren.nl.

We maken gebruik van de lagenbenadering en van de karakteristieke ondergrond van de Gemeente Someren. Zeker vanuit een perspectief van duurzame ontwikkeling zijn veerkracht en omkeerbaarheid van ingrepen bepalend en is afweging in relatie tot onderliggende lagen cruciaal. Water heeft ruimte nodig en dit moet in de verschillende beleidssporen verankerd worden.

Aan de slag! principes adaptatie

De trits weten, willen en werken staan centraal bij de uitwerking van de gebiedsprocessen. Hiermee wordt aangesloten bij de werkprincipes uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

WETEN

Principes adaptatie

Weten is het begin van de oplossing. Wat zijn de effecten van klimaatverandering in ons gebied? Wat gebeurt er bij hevige regenval, droge perioden en hittegolven? Hoe staat het met de kwetsbaarheid van de mensen die er wonen en werken? En over de bescherming van de vitale functies? Middels onder andere 'Joint fact finding' brengen we kwetsbaarheden in beeld. Handelen vanuit oplossend vermogen en niet vanuit "sentiment" brengt ons verder.

WILLEN

Bij "willen" gaat het om het bepalen van het ambitieniveau. Middels een interactief en iteratief proces samen met iedereen in Someren vertalen we deze naar doelen en strategieën. Regelmatig kijken we vooruit naar mogelijke maatregelen en grijpen we terug naar de probleemanalyse. Budget, politieke prioriteiten en de samenwerkingsmogelijkheden worden daarbij afgewogen.

WERKEN

Op alle niveaus moeten we aan de slag met het uitvoeren van maatregelen, fysiek in het bebouwd en landelijk gebied. Veel korte termijn maatregelen zijn al opgenomen in het toegevoegde uitvoeringsprogramma. Op beleidsniveau moeten ambities vastgelegd worden bij alle partijen.

Aan de slag! principes water

Voor het watersysteem geldt dat we de principes hanteren van betrouwbaar, duurzaam en bestuurbaar. We gaan uit van de drietraps-strategie vasthouden, bergen en afvoeren en wegen de mogelijkheden af op basis van doelmatigheid en kosteneffectiviteit zoals ook opgenomen is in de actieplannen van de waterschappen. Soms is niet alles op te lossen, omdat er restrisico's overblijven. Daarom hebben we aan de driestapstrategie, "accepteren" toegevoegd. Deze kan bij elke stap worden toegepast. Deze trits levert zowel een bijdrage aan het voorkomen van wateroverlast als aan de bestrijding van droogte.

Principes water

Vasthouden betekent het water (zoveel mogelijk) vasthouden op de locatie waar het valt. Hierbij moeten we de sponswerking en de buffercapaciteit van de ondergrond vergroten en is goed groen- en bodembeheer een vereiste. Onderdeel van deze stap is het zuiveren waar nodig. Vanuit droogte kijken we naar de optimalisatie van het sturingssysteem.

Bergen betekent het water naar een plek brengen waar voldoende ruimte is om het op te vangen en waar mogelijkheden zijn om het water te laten infiltreren. Hiermee wordt het water in de ondergrond aangevuld. Denk hierbij aan groenvoorzieningen, wadi's, infiltratievijvers, lokale laagtes langs beken maar ook aan diepte-infiltratie.

Afvoeren betekent dat we het water naar een andere plek brengen dan waar het valt. Dit begint al op plek waar het water valt; het hemelwater wordt ergens anders op het watersysteem gezet. Met deze maatregel ontlasten we het rioolsysteem. Daar waar het water in het landelijk gebied op het land blijft staan, is het zaak om dit op de juiste wijze naar de beeksystemen en ingerichte gestuurde waterbergingen te brengen. Hiertoe moeten we het watersysteem optimaliseren en duurzaam beheren. Optimalisatie van het sturingssysteem is vanuit droogte problematiek noodzakelijk.

In gezamenlijkheid worden knelpunten bij wateroverlast of droogte middels zogenoemde risicodialogen bediscussieerd. Hierbij kijken we naar de maatschappelijke kosten en baten. Dit betekent ook dat er knelpunten zullen zijn waar geen passende oplossing voor handen is en de situatie geaccepteerd moet worden.

Open agendapunten

Het opstellen van deze klimaatagenda zijn we ingegaan als een open proces. Daarom zullen er in gezamenlijkheid over sommige agendapunten nog afspraken en principes vastgelegd moeten worden.

Aan de hand van risicodialogen gaan we samen met de omgeving in gesprek met als leidraad de vraag 'Hoe ver strekken de inspanningsverplichtingen van overheden en burgers?' Samen met onder andere verzekeraars en GGD wordt bekeken wat er aan de restrisiko's gedaan kan worden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een multicriteria analyse en kijken we naar de maatschappelijke kosten en baten.

Waterkwaliteit is een belangrijk issue zowel in stedelijk gebied (blauwalgvorming), als in landelijk gebied. Afwegingskaders en kostenanalyses moeten een beter inzicht geven in wat we doen met de kansen en knelpunten als ze zich voordoen.

Ondanks de geringe omvang van de Gemeente Someren kan hittestress toch op de loer liggen. Gezien de noodzaak lag de focus in eerste instantie op de wateraspecten. Het thema hittestress wordt verder uitgewerkt in samenwerking met de GGD, woningcorporaties, zorginstellingen en inwoners. Dit thema wordt meegenomen in de risicodialogen en wordt onderdeel van de ruimtelijke opgave. Om hittestress tegen te gaan kunnen met name groenvoorzieningen een positieve bijdrage leveren.

Omdat het veranderende klimaat een ontwikkeling is die ons allen aangaat, rekenen we op betrokkenheid en initiatieven vanuit de samenleving, welke een (prominente) plek krijgen in de uitvoeringsagenda. In welke vorm de overheden hierin bijdragen in zowel tijd als geld moet nog nader afgesproken worden.

Wat gaan we doen?

Communicatie en bewustwording

De inwoners van Someren zijn zich over vier jaar allemaal bewust van de kansen en problemen die klimaatverandering met zich meebrengt. Ook zijn ze zich bewust van de gezamenlijke verantwoordelijkheid; dus zowel mensen die hinder ervaren als mensen die dat niet ervaren. We weten wat de gemeenschap daadwerkelijk belangrijk vindt; Hoe ervaren ze wateroverlast, hittestress en droogte en waar liggen hun grenzen. Het is zaak dat partijen zich samen verantwoordelijk voelen voor het klimaatbestendiger maken van de eigen leefomgeving en ook overgaan tot actie. Goede voorbeelden worden ondersteund, beloond en uitgedragen door de overheid.

Onweerstaanbaar Someren is geen project maar een continu proces waar we met man en macht aan moeten werken. Er is geen start of eindtijd. Inmiddels timmeren we hard aan de weg om de naamsbekendheid van Onweerstaanbaar Someren te vergroten en voor de komende jaren staat 'bewustwording' hoog op de agenda. Het verbinden van inwoners, overheden, organisaties en bedrijven is immers een randvoorwaarde om te komen tot optimale resultaten. Dit document is dan ook een open uitnodiging aan alle partijen om zich bij Onweerstaanbaar Someren aan te sluiten.

Samen aan de slag

Met het neerzetten van de ambities weten we wat we willen en kunnen we overschakelen naar 'het doen'. Als pioniers in de Peel weten wij hoe we de mouwen moeten opstropen. In 2017 zijn we als overheden aan de slag gegaan met het opstarten van gebiedsprocessen in de Peelrijt, Aa dal Zuid en het Bebouwd gebied. Samen met de omgeving geven we invulling aan de opgaves van het gebied. Door goed te luisteren naar de vragen en kennis van de betrokken mensen proberen we een optimalisatieslag te maken voor de inrichting van de gebieden. Omdat de beschikbare tijd en middelen beperkt zijn en omdat de implementatie op vele velden zijn uitwerking heeft, delen we het proces op in kleine behapbare brokken. Door de krachten te bundelen verwachten we meer te bereiken dan iedere organisatie afzonderlijk zou kunnen presteren. De huidige werkwijze is beschreven in bijlage 3. Komende jaren worden er nieuwe projecten opgestart vanuit bedrijven en particulieren waarbij de overheid een ondersteunende rol heeft.

Dit 'samen aan de slag' leert ons overheden hoe we een goede governance tot stand brengen. Met een intentieverklaring als start bouwen we nu aan een intensivering van deze samenwerking met duidelijke financiële afspraken. De lessen die we leren zijn waardevol in het traject.

Panorama 2030

Het panorama is een schets en wensbeeld van hoe Someren er in 2030 uit gaat zien. De verschillende gebiedsprocessen en input van betrokkenen in de streek geven waardevolle input en zorgen voor een sprekend panorama. De doelstellingen voor 2030 krijgen ieder met hun eigen urgentie en energie een plek. In 2019 wordt dit panorama opgesteld op verschillende schaalniveaus; zowel op ontwerpprincipes als concreet in de straatbeelden. Daarmee zorgen we voor een beeldende inspiratie.

Monitoring

Wat is het effect van al die acties om Someren klimaatrobuuster te krijgen? Wat werkt en wat werkt niet? Om 'learning by doing' te bewerkstelligen is een goede monitoring een voorwaarde. Monitoring vindt niet alleen plaats op 'product' maar ook op procesniveau en samenwerking (governance). Een goede samenwerking tussen diverse partijen is immers essentieel voor het slagen van dit project. Monitoring gebeurt niet alleen door de overheid maar ook middels 'citizen science'. Met andere woorden, het onderzoek wordt in zijn geheel of gedeeltelijk door amateurs of niet professionele wetenschappers uitgevoerd. De monitoring maakt ons een lerende beweging. De governance van klimaatadaptatie en accepteren biedt bijzondere uitdagingen. De lange tijdshorizon, politieke druk, de onzekerheden, de risico's van oplossingen en de tegenstrijdige belangen vergroten de uitdaging. Onweerstaanbaar Someren kiest ervoor om transparant, eerlijk effectief en veerkrachtig te zijn.

Voor Klimaatadaptatie is veel geld nodig. Hoeveel?

Om een indruk te krijgen hoeveel geld nodig is om Someren klimaatbestendiger te maken is een rekenexercitie uitgevoerd. Weliswaar geen 'academische', maar het geeft een goed beeld van de opgave die voor ons ligt. De resultaten worden hieronder toegelicht.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- 1 Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande vervangingscyclus van overheid, bedrijven en particulieren. Bij de vervanging worden de nieuwe ontwerpuitgangspunten voor klimaatadaptatieve inrichting van de openbare ruimte gehanteerd. Dat betekent echter wel dat het tientallen jaren duurt voordat de leefomgeving klimaatrobuust is geworden.
- 2 De grootste knelpunten worden onafhankelijk van de vervangingscyclus opgepakt. Dit vraagt om een extra investering.
- 3 Maatregelen dienen bij te dragen aan het verminderen van wateroverlast, verdroging EN hittestress.
- 4 Voor het gehele gebied geldt de 'bui van Herwijnen' als richtlijn. Concreet betekent dit dat 80 mm neerslag in één uur zonder schade (wel overlast) aan woningen of openbare ruimte verwerkt kan worden.
- 5 Prijspeil 2018.

€ 175 miljoen

Het klimaatbestendig maken van Someren op basis van de genoemde uitgangspunten zijn geraamd op € 175 miljoen. Dit betreft kosten die **extra** nodig zijn bovenop de reguliere vervangingsinvesteringen van de gemeente¹. Uit de exercitie blijkt namelijk dat de totale openbare ruimte met andere ontwerpuitgangspunten ingericht moet worden.

In grafieken 1 en 2 zijn scenario's weergegeven, waarbij de tijdsduur die uitgetrokken wordt om Someren klimaatbestendig te maken en de mate waarin de maatregelen worden uitgevoerd de variabelen zijn. Ter illustratie, de gemeente Someren heeft een huidig investeringsniveau van € 3 miljoen per jaar.

1. De vervangingsinvesteringen betreft slechts het vervangen van hetgeen nu aanwezig is. Met deze € 3 miljoen per jaar wordt niets klimaatbestendiger.

De waterschappen hebben geen langdurig programma van vervangingsinvesteringen. De waterschappen hebben voor de komende jaren circa € 10 miljoen begroot voor het uitvoeren van maatregelen aan het watersysteem in de gemeente Someren. Deze €10 miljoen zijn inbegrepen in de hierboven genoemde € 175 miljoen.

Bij de bepaling van de € 175 miljoen, is geen rekening gehouden met de volgende fenomenen:

- 1 De kosten voor maatregelen bij een hoog adaptatieniveau zijn hoger dan de te verwachten schade, waardoor maatregelen niet zondermeer kosteneffectief zijn. Dit geldt vooral bij wateroverlast. (Vrij naar White Paper door: Elwin Leusink, senior adviseur klimaatadaptatie van Sweco. Titel: "Naar een kosten effectieve aanpak van klimaatadaptatie in Nederland".)
- 2 Het meeliften van andere maatschappelijke baten op de 'klimaatregelen'.

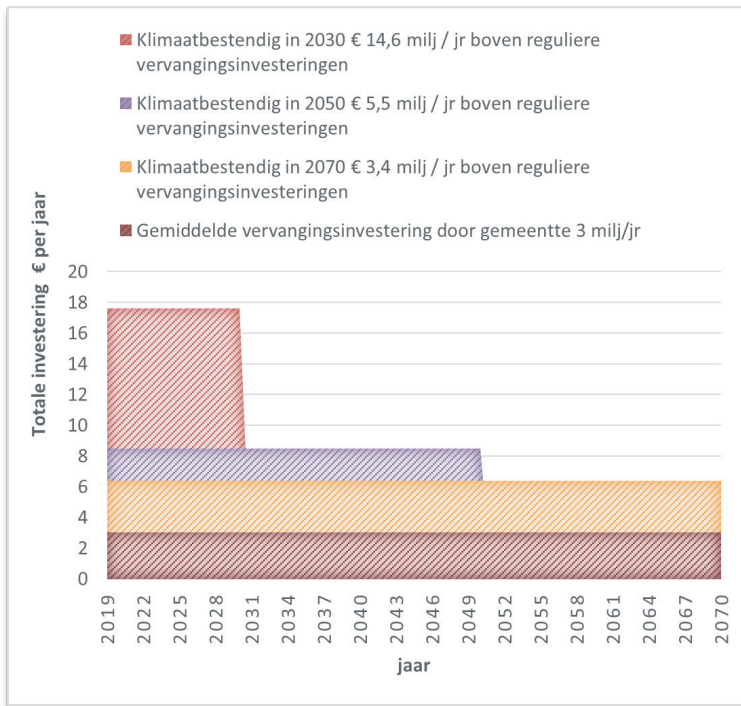
Dit betekent dat het goed mogelijk is dat er in de toekomst gekozen wordt om niet de volledige € 175 miljoen te investeren maar dat er in overleg met omgeving gekozen wordt voor een lager niveau van klimaatrobuustheid in combinatie met bijvoorbeeld het toepassen van goedkopere nood- of herstelmaatregelen of het inrichten van een schade- en herstelfonds.

Hoe nu verder?

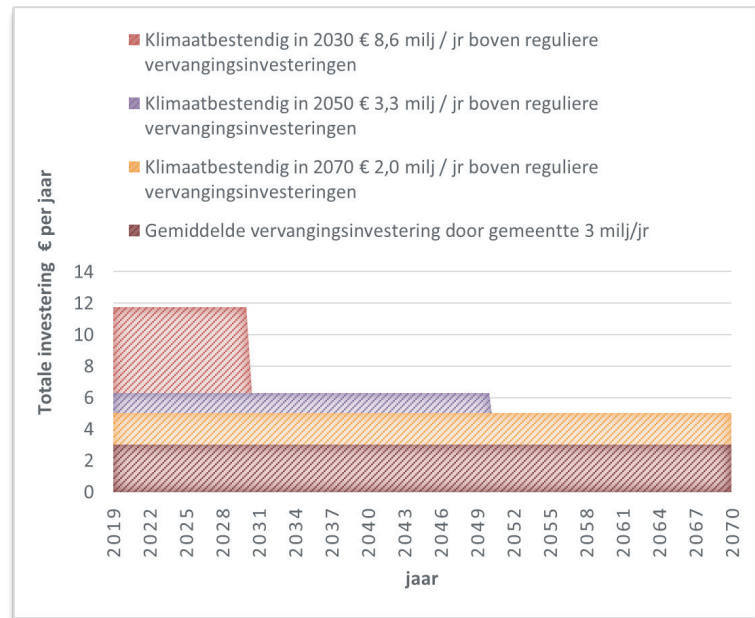
- 1 Organiseren financiering (intern en extern)
- 2 Synchroniseren en verbinden van alle uitvoerende en beheer-activiteiten en middelen van de aanhakende partijen
- 3 Organiseren van de uitvoeringskracht

Bovengenoemde punten vorm geven in een samenwerkingsovereenkomst die begin 2019 door de partijen wordt ondertekend.

Grafiek 1: € 175 miljoen investeringen

Grafiek 2: € 105 miljoen investeringen

Uitvoeringsagenda

Een daadkrachtig optreden is nodig om tot een goede uitwerking van de ambitie te komen. Het ontwikkelen van een stevig uitvoeringsprogramma waar iedereen mee aan de slag kan heeft, nu de ambities duidelijk zijn, prioriteit.

De nadruk bij het uitvoeringsprogramma zal liggen in de samenwerking tussen bedrijven en particulieren met een faciliterende rol van de overheid. Door 'de participatiemaatschappij' verplaatst de realisatie steeds meer van overheden naar bedrijven en particulieren. Dit resulteert in een dynamisch uitvoeringsprogramma waar iedereen zijn inbreng heeft. De bedoeling is dat er periodiek een uitvoeringsagenda met begroting en financiering met een doorkijk van 4 jaar wordt vastgesteld door de betrokken partijen.

De uitvoeringsagenda bestaande uit de volgende delen:

- 1 quick wins tot en met 2019;
- 2 dynamisch uitvoeringsprogramma van maatregelen tot 2030 bestaande uit drie delen;
  - a. reguliere vervanging van de boven- en ondergrondse openbare ruimte en particulier onroerend goed (2018-2088) met nieuwe klimaatrobuuste uitgangspunten;
  - b. extra maatregelen;
  - c. aanpassingen in beheer- en onderhoudsprogramma's.

Door over de gehele tijdlijn te kijken, is het mogelijk om te blijven monitoren waar Onweerstaanbaar Someren staat. Een reflectief en lerend vermogen is een vereiste om op de juiste momenten bij te kunnen sturen.

Quick wins t/m 2019

De overheden zijn voortvarend aan de gang gegaan met het uitvoeren van de 'quick win'-maatregelen. In bijlage 1 vindt u de 'quick wins' welke in 2018 en 2019 worden uitgevoerd.

De quick wins per organisatie worden gerubriceerd in de volgende drie categorieën:

- Weten (Analyse van kwetsbaarheden en kansen)
- Willen (Formuleren van strategieën)
- Werken (Aan de slag om de (leef)omgeving klimaatbestendig en waterrobuust te maken).

Onderstaande tabel geeft de 'uitvoeringsbedragen' voor 2019 en 2020 weer. Kanttekening hierbij is dat de uitvoeringsactiviteiten van de 'aanhakers' nog niet zijn meegenomen in deze versie van de klimaatagenda.

Organisatie	Ingeplande uitvoeringsbedragen
Gemeente Someren	€ 1.945.000
Waterschap Aa en Maas	€ 1.265.000
Waterschap de Dommel	€ 1.112.600
Overige aanhakers	Pm

Uitvoeringsagenda vanaf 2020

Vanuit de gebiedsprocessen Peelrijt, Aa dal Zuid en bebouwd gebied zullen nieuwe pakketten van maatregelen komen via de lijn van weten, willen en werken. Andere initiatieven van aanhakers, bewoners en bedrijven worden continu aan dit uitvoeringsprogramma toegevoegd.

In bijlage 2 zijn de projecten en activiteiten die nu al bekend zijn opgenomen.

Colofon

De klimaatagenda is gemaakt door Waterschap Aa en Maas, Waterschap de Dommel en de gemeente Someren.

De partijen die zich hebben gecommitteerd aan Onweerstaanbaar Someren (ZLTO, Wocom, Staatsbosbeheer, IVN en Bosgroep Zuid Nederland) hebben hun inbreng gegeven. Voor een actueel overzicht van de partijen die die hebben gecommitteerd, zie www.onweerstaanbaarsomeren.nl.

Dit document vormt de basis waarmee Onweerstaanbaar Someren een klimaatbeweging moet worden van de hele Somerense samenleving.

Bijlage 1: Quick Wins 2018-2019

Quick Wins Gemeente Someren													
Onweersaanbaar Someren													
Datum	08-08-18												
Project/Activiteit	Verantwoordelijke organisatie	Toelichting	Stand van zaken			Financiën	Planning						
			fase	Stoplicht	toelichting	EXCL BTW	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
WILLEN													
18	Waterberging/water vasthouden in gemeentebossen	Gemeente Someren	Verkennen van mogelijkheden waterberging en vasthouden in gemeentebossen Someren	in voorbereiding (concreet)									
	Hemelwaterbeleid (na 6 mnd gebiedsproces)	Gemeente Someren	Deelproces Bebouwd Gebied (met uitstraling landelijk gebied). De gemeente Someren bereid een nieuwe gemeentelijk rioleringplan (vGRP) voor waarin waarn een aantal zaken worden vastlegt omtrent het beheer van de riolering, het beheer van grondwater en hemelwater.	definitie-fase		versneld naar voren	Exploitate						
	Meerven	Gemeente Someren		initiatief-fase		In afwachting op subsidie	alg. middelen						
	Blauwe Aderenplan	Gemeente Someren	Deelproces Bebouwd Gebied: Het doel van het Blauwe Aderen Plan is het creëren van een structuur voor de toekomstige hemelwaterafvoer van Someren.	nader uitwerken (middel)lange termijn			€ 25.000						
WERKEN													
	Vaarselstraat HWA/OW knelpunt	Gemeente Someren	De berging én afvoer van de kavelsloot achter de Vaarselstraat was deels gedempd voor tuinuitbreiding. Beheer en eigendom liggen bij de particuliere bewoners.	gereed		gereed hersteld naar oorspronkelijke staat. HWA via de kolken blijft aandachtspunt	part						
	Keizerstraat - Grebbe (communicatie, wadi Grebbe, HWA; brf Pieter)	Gemeente Someren	Keizerstraat-Grebbe is wateroverlast locatie in Someren-Dorp. Betreft een scala van maatregelen om afstroming van water na dit lager gelegen gebied te beperken. Het gebied wordt daarnaast ook heringericht om water vast te houden (o.a. wadi's).	definitie-fase			€ 300.000						
	Moorsel	Gemeente Someren	kansen voor waterberging, combi met Meerven en Natte Natuurparel Sang & Goorkens			grondverwerving vertraagd door verandering trekker provincie							
	10. Grote Hoeven	Gemeente Someren	Bouwrijpmaken	voorbereiding-fase			Grond Exploitatie						
	16. Lierop: Gildewijk (fase 3)	Gemeente Someren	Betreft het waterrobuust / klimaatbestendig maken van de Gildewijk.	definitie-fase			Grond Exploitatie						
	Loovevijvers	Gemeente Someren	in uitvoering; oplevering juni 2018	uitvoering-fase			€ 100.000						
	Julianapark	Gemeente Someren	herinrichting park en vijver voor waterberging	voorbereiding-fase		aanbesteed	€ 55.000						
	Boerenkamplan (planvoorbereiding blauwe ader)	Gemeente Someren		definitie-fase									
	1. Waterdael III algemeen (bewonerparticipatie)	Gemeente Someren	Maatregelen waterrobuust watersysteem	uitvoering-fase			Grond Exploitatie						
	Kerkendijk Noord (+kom)	Gemeente Someren		uitvoering-fase			€ 50.000						
	SWO Someren: aanleg transportriool incl grondaankoop + afkoppelen na duidelijkheid gebiedsproces	Gemeente Someren	Waterschap verwerft gronden tbv vergroten buffervoorziening; gemeente legt na verwerving een gemengde leiding aan. Start uiterlijk september 2018	definitie-fase		Bestuurlijke afspraken zijn gemaakt tussen gemeente en Waterschap	€ 400.000						
	Hollastraat 24 - 30 (belofte HH 2017 klaar; grondterughalen oneigenlijk bezit)	Gemeente Someren	Handhaving erfgrenzen en terugbrengen sloot	handhaving		doel erfgrenzen terugbrengen verandert!	Exploitate						
		Gemeente Someren	start pilot diepe infiltratie hemelwater	definitie-fase		uitvoering in 2020	€ 345.000						
	Sluis XI	Gemeente Someren		definitie-fase			€ 670.000						
							€ 1.945.000						

Quick Wins Provincie																			
Onweersaanbaar Someren																			
Datum 08-08-18																			
Project/Activiteit	Verantwoordelijke organisatie	Toelichting	Stand van zaken			Financiën EXCL BTW	Planning												
			fase	Stoplicht	toelichting		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024						
WILLEN																			
11	Keukentafelgesprekken met eigenaren/gebruikers in buitengebied Someren	Provincie	Vanuit KRW-Maas / Deltaplan waterkwaliteit en zoetwater is gebiedsregisseur in 2018 beschikbaar voor voeren keukentafelgesprekken gericht op het mobiliseren van eigenaren/gebruikers om maatregelen te nemen ter verbetering waterkwaliteit en waterkwantiteit (droogte en wateroverlast)	in uitvoering															
						€	-												

Quick Wins Waterschap Aa en Maas																			
Onweerstaanbaar Someren																			
Datum	08-08-18																		
Project/Activiteit	Verantwoordelijke organisatie	Toelichting	Stand van zaken			Financiën EXCL BTW	Planning												
			fase	Stoplicht	toelichting		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024						
WETEN																			
Watersysteemanalyse: opstellen DAS-model / SKS-model	Waterschap Aa en Maas	Uitwerken hydrologisch model voor Deurne Asten Someren (DAS) huidige situatie en mei/juni 2016. WDD lift hierop mee voor stroomgebied Peelrijt	in voorbereiding (concreet)		Gereed in oktober 2018														
analyse DAS-SKS-model: maatregelenpakketten en scenarioanalyses	Waterschap Aa en Maas	Met het resultaat van de Watersysteemanalyse wordt voor het plangebied van Samen Klimaatbestendig Someren nadere analyses uitgevoerd voor het bepalen van de 'basisverzekering' (= wettelijke opgaven waterschappen t.a.v. normen wateroverlast) en de 'aanvullende verzekering' waarin alle partijen een verantwoordelijkheid nemen voor bovenwettelijke maatregelen. Niet alleen wateroverlast ook droogte. Uiteindelijk moet dit begin 2019 leiden tot keuzes voor en het uitvoeren van fysieke maatregelen (pakketten)	in voorbereiding (concreet)			pm													
WERKEN																			
6 Aa bovenstrooms Starkriet	Waterschap Aa en Maas	6.1 Afhankelijk van nader onderzoek	nader uitwerken korte termijn		Onderdeel van Beekdalontwikkeling. Aanbesteding gepland Q3 2018.	€ -													
1 Parallelloop	Waterschap Aa en Maas	1.1 Afkoppelen 1.2 Beter benutten/uitbreiden bergingsvijvers en bergingscapaciteit sloot 1.3 Aanleg 2 fasen profiel 1.4 Overwegen verplaatsen/aanpassen stuw 280B en 280BA	nader uitwerken (middel)lange termijn		Projectplan Q4 2018 gereed. Uitvoering gepland Q3 2019.	€ 75.000													
8 Aa	Waterschap Aa en Maas	8.1 Rioolovers tort Heesakkerweg verplaatsen/afwatering aanpassen 8.2 Water Heesakkerweg bij piekafvoer op kanaal zetten 8.3 Beekontwikkeling 8.4 Aanpassen gemaal Gezandebaan	gedeeltelijk in uitvoering gedeeltelijk nader uitwerken?		Uitvoering Gemaal Gezandebaan gepland Q4 2018. Overige werkzaamheden afhankelijk van de huidige status, wordt opgevraagd bij District	€ 150.000													
9 Voordeltonkse Broekloop	Waterschap Aa en Maas	9.1 Kasteelstuw /bypass 9.2 NVO opgave	in voorbereiding (concreet)		Uitvoering kasteelstuw gepland Q3/Q4 2018.	€ 250.000													
10 Noord (boven A67)	Waterschap Aa en Maas	10.1 Afhankelijk van onderzoek 10.2 Herprofilieren waterloop	nader uitwerken (middel)lange termijn		Werkzaamheden afhankelijk van onderzoek	€ 50.000													
2a Slievensse loop	Waterschap Aa en Maas	2a.1 6 duikers vergroten 2a.2 2 stuwen verbreden en automatiseren 2a.3 Watergang met 0,5m verbreden 2a.4 Berging in de wijk 2a.5 Kleinere bergingslocaties benedenstrooms 2a.6 Afkoppelen	in voorbereiding (concreet)		Uitvoering gepland Q4 2018	€ -													
2b Houtbroekseloop	Waterschap Aa en Maas	2b.1 Aanpassen profiel waterloop 2b.2 Nieuwe stuw plaatsen 2b.3 Duiker vergroten	nader uitwerken korte termijn		juli 2018 veldinspectie gepland voor vaststellen werkzaamheden	€ 75.000													
3a Kleine Aa Noord	Waterschap Aa en Maas	3a.1 Automatiseren stuwen 280A, 280C en 280D 3a.2 Automatiseren en verplaatsen stuw 280B 3a.3 Automatiseren krooshekreiniger 3a.4 Duiket Laan ten Bomen	in voorbereiding (concreet)		Uitvoering gepland voor Q4 2018	€ 380.000													

3c	Kleine Aa kassengebied	Waterschap Aa en Maas	3c.1 Evt. stuw DHS verplaatsen 3c.2 Evt. stuw 280 H en G automatiseren 3c.3 Berging glastuinbouw optimaliseren (apart project binnen Samen klimaatbestendig Someren) 3c.4 Overige kleine maatregelen	in voorbereiding (concreet)		Uitvoering Automatiseren stuwen gepland Q3/Q4 2018 (door District). Overige maatregelen afhankelijk van Deelproces Kassengebied Someren	€ 60.000										
	Paralleloop Kanaal	Waterschap Aa en Maas				on hold	Exploitatie										
	Houtbroekloop	Waterschap Aa en Maas				on hold	Exploitatie										
	Meutloop: Sang en Goorkens	Waterschap Aa en Maas		beheer-fase		gereed	€ 65.000										
3b	Kleine Aa EVZ	Waterschap Aa en Maas	3b.1 Duiker Vaarselsestraat (zuid) vervangen 3b.2 Aanleg overloopgreppel 3b.3 Evt. stuw 280F verplaatsen en/of automatiseren	nader uitwerken (middel)lange termijn		Projectplan Q4 2018 gereed. Uitvoering gepland Q3 2019.	€ 25.000										
4	Koppelleiding Peelrijt-Kleine Aa	Waterschap Aa en Maas	4.1 Onderdeel van integraal proces peelrijt	nader uitwerken (middel)lange termijn		Afhankelijk van Deelproces Peelrijt	Nog niet begroot (onderdeel integraal proces Peelrijt)										
7	Eeuwelse loop	Waterschap Aa en Maas	7.1 Afhankelijk van trace onderzoek	gedeeltelijk gereed		Kleine maatregelen (duiker doorspuiten, sloot opschonen e.d.) zijn genomen.	€ 50.000										
5a	Diepenhoekse loop - Kievitsloop	Waterschap Aa en Maas	5a.1 evt. Duiker D3B aanpassen onder kanaal door (inclusief vispassage) 5a.2 Mogelijkheden waterberging rond Starkriet benutten (groen blauwe diensten) 5a.3 Water bij piekafvoer op kanaal zetten	lange termijn		Afhankelijk van WATAK besluit of water op kanaal kan worden gezet	€ 50.000										
5b	Diepenhoekse loop kanaalzijde	Waterschap Aa en Maas	5b.1 Optimaliseren duikers 5b.2 Kanaalkwiel beperken door aanpassen damwanden/aanpassen duikers drainage riool 5b.3 Herprofielen 5b.4 Inlaat Waterschap Limburg	gedeeltelijk in uitvoering gedeeltelijk nader uitwerken?		Aanpassen damwand is uitgevoerd door RWS	€ 10.000										
5c	Diepenhoekse loop westzijde	Waterschap Aa en Maas	5c.1 Verbindingsloot tussen D4D en B2B aanleggen	nader uitwerken korte termijn		Keukentafelgesprekken gepland Q4 2018	€ 25.000										
							€ 1.265.000										

Quick Wins Waterschap de Dommel

Onweerstaanbaar Someren

Datum		08-08-18														
Project/Activiteit	Verantwoordelijke organisatie	Toelichting	Stand van zaken			Financiën EXCL. BTW	Planning									
			fase	Stoplicht	toelichting		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024			
WILLEN																
7	Werkgroep Peelrijt - Strabrecht (waterkwaliteit)	Waterschap De Dommel	uitwerken in samenhang met N2000 onderzoeksvragen of water via Strabrecht vanuit kwaliteit en kwantiteit mogelijk is om daarmee wateroverlast te verminderen. Betreft 1 van de PvA's voortvloeiend uit Joint Fact Finding	in uitvoering												
25	Visie stroomgebied Peelrijt in 2030	Waterschap De Dommel	Met het omgevingsoverleg Peelrijt is een visie opgesteld hoe een klimaatbestendig stroomgebied van de Peelrijt er in 2030 uit zou moeten zien. ZLTO, Waterschap de Dommel, Waterschap Aa en Maas, gemeente Someren, Bosgroep, IVN, Staatsbosbeheer en agrariërs uit het gebied zijn de betrokken partijen. Door samen één visie op te stellen weten we wat het uiteindelijke doel is en kunnen we het gezamenlijke maatregelenpakket daar op afstemmen.	gereed												
WETEN																
1	Pilot bodemgesteldheid	Waterschap De Dommel	Pilot in overleg met eigenaar bepalen welke maatregelen mogelijk zijn om bodemverdichting tegen te gaan. Aequator ondersteund. Profielen zijn gegraven, in najaar inzaai diepwortelende gewassen erop gericht om bodemverdichting (oa leemlagen) te doorbreken	in uitvoering	reactie Annelies verwerken	?										
4	grondwaterpeilbuizen Peelrijtgebied plaatsen	Waterschap De Dommel	plaatsen extra grondwaterpeilbuizen om meer kennis te verzamelen van grondwaterstand in landbouwgebied	Inpu		€ 16.500										
5	inmeten watersysteem Peelrijt	Waterschap De Dommel	inmeten watersysteem Peelrijt tbv model en analyse	gereed		€ 30.000										
19	Onderzoek betrouwbaarheid stuw Bussersdijk	Waterschap De Dommel	Om meer inzicht te krijgen in de betrouwbaarheid van bestaande meetpunten bij Stuw Bussersdijk is een extra meetpunt geplaatst. Ook worden er bij extreme afvoeren extra metingen gedaan met een meetboot. Met de opgehaalde gegevens kan worden gekeken in hoeverre meetinstrumenten ook in extreme situaties nog betrouwbare data leveren. Aanleiding is de tegenstrijdige informatie over de peilen en de afte voeren hoeveelheid water debieten bij Stuw Bussersdijk in juni 2016.	in uitvoering												
21	Onderzoek sliblaag Peelrijt	Waterschap De Dommel	De sliblaag in de Peelrijt wordt onderzocht. Het waterschap brengt de dikte en samenstelling van de sliblaag in beeld. De hoeveelheid slib kan invloed hebben op de afvoercapaciteit van de watergang en de samenstelling van de sliblaag kan impact hebben op de waterkwaliteit. Op basis van het onderzoek wordt bepaald of het nemen van maatregelen ten behoeve van schoon water en voldoende afvoercapaciteit van de Peelrijt nuttig zijn. Loopt mee in waterkwaliteitsonderzoek Werkgroep Peelrijt - Strabrechtse Heide	in voorbereiding (concreet)		€ 26.500										
27	Agrarische menukaart	Waterschap De Dommel	uitwerken menukaart waaruit agrariërs/burgers buitengebied gewenste maatregelen met subsidie kunnen kiezen en tot uitvoering brengen (link met gebiedsregisseur - voortbouwen op 'wel goed watergeven' - ZLTO)	in uitvoering												
19	Nieuwe peilmeetpunten plaatsen	Waterschap De Dommel	Het plaatsen van 11 nieuwe peilmeetpunten in het gebied, geeft het waterschap beter inzicht in het waterpeil en de hoeveelheid water die door de sloten stroomt. Met de gegevens van de nieuwe meetpunten is sneller duidelijk of peilen ergens te hoog stijgen, waarmee eventuele aanpassingen aan sloten beter onderbouwd worden. Ook zorgt het inzicht ervoor dat in het totale gebied het water beter kan worden vastgehouden of juist worden afgevoerd.	Gereed												
	Onderzoek Waterkwaliteit Peelrijt Strabrecht	Waterschap De Dommel				€ 49.500										
	Onderzoek Hydrologie HKV	Waterschap De Dommel				€ 16.500										
	Onderzoek Hydrologie (scenario's e.d.)	Waterschap De Dommel				€ 62.000										
	Onderzoek waterkwaliteit EGV metingen	Waterschap De Dommel				€ 25.000										

WERKEN											
2	automatiseren 6 stuwen Peelrijt	Waterschap De Dommel	Automatiseren van stuwen zodat het water beter en sneller gestuurd kan worden. Gereed	gereed		€	198.000				
	Aanpassen maaiplanning	Waterschap De Dommel		Gereed							
	Verwijderen lokale aanzandingen in watergangen bij duikers	Waterschap De Dommel		gereed							
	Nutrientenstuw verwijderen	Waterschap De Dommel		gereed							
	Natuurvriendelijke Oevers Peelrijt-Afleidingskanaal	Waterschap De Dommel	Planvorming en realisatie van 4,0 km NVO (niet gepland in vigerend WBP). Bekijken in hoeverre deze (robuust) ingezet kunnen worden met meekoppelen verminderen wateroverlast/droogte. Kan betekenen dat deze naar voren wordt gehaald	In voorbereiding		€	357.000				
	Aanpak NBW-knelpunten Peelrijt	Waterschap De Dommel	Aanpakken NBW-knelpunten om te voldoen aan de normen wateroverlast (basisverzekering)	In voorbereiding		€	51.500				
	Op profiel brengen watergangen	Waterschap De Dommel				€	62.000				
	Waterbergingen realiseren	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen	In voorbereiding		€	124.000				
	Verruiming leggerwatergangen	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen			€	33.000				
	Verbetering bodeminfiltratie	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen			€	41.300				
	Uitvoeren maatregelen watermenukaart	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen			€	19.800				
						€	1.112.600				

Quick Wins Particulieren																	
Onweerstaanbaar Someren																	
Datum		08-08-18															
Project/Activiteit	Verantwoordelijke organisatie	Toelichting	Stand van zaken			Financiën EXCL BTW	Planning										
			fase	Stoplicht	toelichting		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024				
WERKEN																	
8	Waterberging Landgoed Kanters	particulier	Particulier initiatief voor meekoppeling extra berging op waterpartij landgoed Kanters. IJla Frenken is contactpersoon WDD	in uitvoering	stavaza via IJla												
9	Initiatief bungalows Heihorsten	particulier	Particulier initiatief ten noorden golfbaan gericht realiseren recreatie bungalows in combinatie met waterberging en NNZ. IJla Frenken is contactpersoon WDD	in voorbereiding (concreet)	stavaza via IJla												
10	Initiatief villapark Heikhorsten	particulier	Particulier initiatief nabij Weekendsloot. IJla Frenken is contactpersoon WDD	in voorbereiding (concreet)	stavaza via IJla												

Bijlage 2: Uitvoeringsagenda 2020 - 2040

Uitvoeringsagenda																
Onveerstaanbaar Somren																
Datum								8-8-2018								
Projecten/activiteiten								Stand van zaken			Financiën	Planning				
Nr	Projectnaam	Initiatiefnemer	Toelichting project	Fase	stoplicht	Toelichting		2020	2021	2022	2023	2024				
6	open data inzichtelijk voor iedereen	Waterschap De Dommel	website met informatie over data is in de lucht, maar nog niet volledig (https://kaartverhaal.watervlaser.nl/)	in uitvoering												
12	Afvoeren maaisel en afzetten in het gebied	Waterschap De Dommel	Lokaal afzetten van maaisel Peelijrt zodat Bodemstructuur kan worden verbeterd. Wellicht koppelen aan mogelijk vervolgtraject obv gebiedsregisseur	nader bezien												
13	Natuurvriendelijke Oevers Peelijrt-Afleidingskanaal	Waterschap De Dommel	Planvorming en realisatie van 4,0 km NVO (niet gepland in vigerend WBP). Bekijken in hoeverre deze (robuust) ingezet kunnen worden met meekoppelen verminderen wateroverlast/droogte. Kan betekenen dat deze naar voren wordt gehaald	nader uitwerken KORTE EN (middel)lange termijn			€ 357.000									
14	NNZ Peelijrt	Waterschap De Dommel	Planvorming en realisatie van van 3,2 km NNZ (niet gepland in vigerend WBP). Bekijken in hoeverre deze (robuust) ingezet kunnen worden met meekoppelen verminderen wateroverlast/droogte. Kan betekenen dat deze naar voren wordt gehaald	nader uitwerken (middel)lange termijn			€ 793.000									
15	Natuurvriendelijke oevers Sterkselse Aa	Waterschap De Dommel	Planvorming en realisatie van 2,0 km NVO op grondgebied Someren (niet gepland in vigerende WBP). Bekijken in hoeverre deze (robuust) ingezet kunnen worden met meekoppelen verminderen wateroverlast/droogte. Kan betekenen dat deze naar voren wordt gehaald	nader uitwerken (middel)lange termijn			€ 198.000									
16	GGOR Peelijrt	Waterschap De Dommel	vaststellen gewenst grond- en oppervlaktewater regime stroomgebied Peelijrt	nader bezien												
17	Aanpak NBW-knelpunten Peelijrt	Waterschap De Dommel	Aanpakken NBW-knelpunten om te voldoen aan de normen wateroverlast (basisverzekering)	nader uitwerken (middel)lange termijn			€ 155.000									
26	Afvoer spoelwater pompstation Brabant Water - Peelijrt	Brabant Water	Het spoelwater van het pompstation voor drinkwater aan de Kerkendijk wordt momenteel afgevoerd naar de Diepenhoekse Loop. Er wordt bekeken of dit water ook deels of geheel naar de Peelijrt kan worden afgevoerd. In drogere periodes kan grondwater daarmee worden aangevuld. Het doel is het tegengaan van verdroging van zowel agrarisch gebied, als natuur, Strabrechtse Heide.	in voorbereiding (concreet)												
28	Smart farming Someren (Peelijrt? Of breder?)	ZLTO	volgt na 28 maart	nader bezien												
29	pm keuzes uit maatregelen scenario's DAS/SKS-model	pm	verder aanvullen obv keuzes die gemaakt gaan worden in t.a.v. 'aanvullende verzekering'	nader uitwerken (middel)lange termijn												
7	Eeuwelse loop	Waterschap Aa en Maas met inbreng van omwonenden	7.1 Afhankelijk van trace onderzoek	gedeeltelijk gereed		Kleine maatregelen (duiker doorspuiten, sloot opschoonen e.d.) zijn genomen.	€ 50.000									
	Hoommanstraat: afkoppelen en waterberging	Gemeente Someren		start in 2020			€ 50.000									
	Paralleelloop Kanaal	Waterschap Aa en Maas				on hold	Exploitatie									
	Houtbroekloop	Waterschap Aa en Maas				on hold	Exploitatie									

Herziening WATAK Afsprakenkader waterbeheer Someren	Rijkswaterstaat ??	Bijeenbrengen van resultaten uit de Plannen van Aanpak voortkomend uit Joint Fact Finding en uitwerken tot afsprakenkader over hoe in welke situatie om te gaan met water in stroomgebied Peelrijt-Kleine Aa. Dit om helderheid (eenduidig) te bieden naar het gebied	nader uitwerken (middel) lange termijn		on hold									
Gebiedsproces Peelrijt	Waterschap De Dommel		in uitvoering			PM								
Gebiedsproces Aadal	Waterschap Aa en Maas		in uitvoering			PM								
Gebiedsproces Bebouwd gebied	Gemeente Someren		in uitvoering		Animo bij inwoners van Someren is nog groot	PM								
Op profiel brengen watergangen	Waterschap De Dommel		in voorbereiding (concreet)			€ 20.700								
Waterbergingen realiseren	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen	in voorbereiding (concreet)			€ 1.117.000								
Verruiming leggerwatergangen	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen	in voorbereiding (concreet)			€ 298.000								
Verbetering Bodem infiltratie	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen	in voorbereiding (concreet)			€ 372.000								
Uitvoering maatregelen watermenukaart	Waterschap De Dommel	Afhankelijk van inbreng en medewerking andere partijen	in voorbereiding (concreet)			€ 186.000								

Bijlage 3: Governance

Aanleiding/inleiding:

Na de wateroverlast van juni 2016 is een geheel nieuwe dynamiek ontstaan tussen de gemeente Someren en de waterschappen "Aa en Maas" en "De Dommel" met als doel om gezamenlijk:

- 1 de overlast zoals deze in juni 2016 is ontstaan bij een volgende ernstige bui te verminderen of zoveel mogelijk te voorkomen door het uitvoeren van een aantal concrete maatregelen;
- 2 Someren zo spoedig mogelijk klimaatrobuust te maken, rekening houdend met de effecten van het veranderende klimaat (klimaatadaptatie). Dit doen we onder de noemer 'Onweerstaanbaar Someren'.

De opstartfase was enigszins chaotisch. Vooral de DB-leden van de organisaties gaven aan wat zij allemaal belangrijk vonden. Een hectische tijd, waarin 'de winkel' gewoon moest doordraaien, vele inhoudelijke zaken geregeld moesten worden én een nieuwe samenwerking van de grond moest komen, waarvan nog niemand wist hoe die het beste kon functioneren.

Wat wèl al snel duidelijk werd was dat co-creatie met de omgeving noodzakelijk is om draagvlak te krijgen voor uiteindelijke oplossingen. Snel was duidelijk dat we een aantal no-regret maatregelen konden uitvoeren. Voor de meer principiële oplossingen blijkt een rekenmodel (de WaterSysteemAnalyse [WSA]) nodig om te kunnen bepalen waar effectieve oplossingen mogelijk zijn. Het liefst maatregelen welke meerdere doelen dienen. Denk hierbij aan waterbuffer, natuur, recreatie en dergelijke. Vooralsnog wordt uitgegaan van de initiële rol van de overheid. De aansturing kan wijzigen als andere partijen, zoals bijvoorbeeld een ZLTO deze rol oppakken. Kortom bij het aanhaken van andere partijen kan de samenstelling en rol van de regiegroep wijzigen.

Hoe is de aansturing binnen Onweerstaanbaar Someren nu geregeld?

De afdelingshoofden van de drie organisaties hebben in overleg met de inmiddels aangestelde 'verbinders' een aansturingsmodel ontwikkeld, zodat de noodzakelijke intensievere samenwerking in goede banen geleid wordt. Het model bestaat uit:

1. **Regiegroep:** De maatschappelijke impact van de wateroverlast, maakt dat de DB-leden van de drie ambtelijke organisaties, het vormen van een regiegroep wenselijk achtte. Een regiegroep gevormd door minimaal de portefeuillehouders van de drie overheidsorganisaties. Inmiddels zijn ook Staatsbosbeheer, ZLTO en mogelijk later de provincie vertegenwoordigd.

De opdrachtgeversgroep maakt ook deel uit van de regiegroep.

De regiegroep heeft als rol:

- a. Bewaking van de voortgang op hoofdlijnen;
- b. Aandachtspunten formuleren voor de uitvoering en (beleids-)voorbereiding. De leden van de regiegroep rapporteren aan hun dagelijkse bestuur.

2. **Opdrachtgeversgroep:** bestaande uit de afdelingshoofden van de gemeente en beide waterschappen. Zij zijn ambtelijk opdrachtgever voor de eigen projecten en gebiedsproces. Onderling hebben de opdrachtgevers afgesproken om eventuele afstemmings- en financiële problemen snel te laten "escaleren" van naar de opdrachtgevers. Zo blijft de focus gericht op de voortgang.

Notabene: Er is geen afdelingsmanager van de provincie vertengewoondigd, omdat het gebiedsproces "kassen" beperkter van omvang is en weinig relaties met de andere projecten en gebiedsprocessen heeft.

De opdrachtgevers worden ondersteund door de verbinders. De opdrachtgevers hebben een bestuurlijk opdrachtgever en leggen verantwoording af aan het dagelijks bestuur.

3. **Project trekkers:** De gemeente en beide waterschappen hebben ieder één zogeheten gebiedsproces (WS A&M Someren Noord, WS DD Peelrijt en gemeente bebouwd gebied) met een “Klimaatrobuust Someren” als doel. De trekkers willen mensen en bedrijven in beweging krijgen om hun eigen verantwoordelijk te nemen en zelf maatregelen te nemen. Omdat bij de gebiedsprocessen de co-creatie leidend is, kent het geen strakke kaders en spreken we van een “zacht project”. De vooruitgang wordt gemonitord. Wanneer de vooruitgang onvoldoende blijkt kunnen er meer afdwingerende regels vastgelegd worden. Deze gebiedsprocessen leiden tot concrete maatregelen en projecten en dienen tot input voor de omgevingsvisie en –plannen. Daarnaast heeft elke projecttrekker zijn eigen “klassieke” projecten. De projecttrekkers leggen verantwoording af aan de ambtelijk opdrachtgever.

4. **Verbinders:** De gemeente en beide waterschappen hebben ieder een eigen “verbinder”, die - vanaf 2018 - voor gemiddeld 20 uur/week ingezet wordt op dit thema. De verbinders zijn eigenlijk de “haarlemmerolie” voor “Onweerstaanbaar Someren”. Zij zijn niet verantwoordelijk voor inhoud, maar zorgen ervoor dat de informatiestromen tussen de verschillende groepen goed verlopen. Zij zijn aanwezig bij de regiegroepvergaderingen, opdrachtgeversoverleggen en halen bij de projecten en processen voortgangsinformatie op. Daarnaast zijn ze, waar nodig, aanjager of signaleerder van aandachtspunten/problemen. De verbinders leggen verantwoording af aan “hun eigen opdrachtgever”.

Waarom is deze rolverdeling gekozen?

In het begin van de samenwerking liepen veel zaken (met verschillende impact en omvang) door elkaar. Om zo snel mogelijk structuur (en daarmee grip) te kunnen krijgen is bovenstaande aansturing ingericht. De verbinders hebben een belangrijke rol bij de inrichting van de samenwerking en met name het hiervoor benodigde onderlinge vertrouwen om te durven/kunnen en willen samenwerken.

Is deze rolverdeling in beton gegoten?

Nee, zeker niet. Zo is er in het opdrachtgeversoverleg al gesproken over het anders inrichten van de taak van de verbinders. We verwachten echter wèl dat in 2018 en 2019 eenzelfde inzet van de verbinders nog noodzakelijk zal zijn. Ook de omvang en taak van de regiegroep wordt nog geëvalueerd.

Waarom kan “Onweerstaanbaar Someren” niet als programma met een programmamanager worden opgepakt?

Zoals uit het bovenstaande duidelijk is, zijn er drie overheden met ieder een gebiedsproces en diverse projecten. Geen enkele overheid heeft zeggenschap over de andere twee. Dit maakt een programma met een programmamanager niet reëel.

Wèl wordt er gewerkt aan een Klimaatagenda, waarin alle projecten en processen opgenomen worden, zodat, via een soort MARAP-achtige rapportage, de voortgang beter in beeld gebracht wordt en MT maar ook Regiegroep en DB's beter aangehaakt blijven.

De besluitvorming met betrekking tot projecten en gebiedsprocessen blijft onveranderd: de algemene besturen besluiten over beleid en financiën. De dagelijkse besturen besluiten over de WAT-vraag en de afdelingshoofden over de HOE-vraag.

Hoe gaat de aansturing binnen de projecten en de monitoring van de voortgang en de budgetten?

Hiervoor wordt een Klimaatagenda opgesteld, waarin alle projecten en gebiedsprocessen van de partijen opgenomen worden en waarvan de voortgang wordt gemonitord. Deze voortgangsrapportages zijn voor de opdrachtgevers van belang maar zullen ook ter kennisname aan regiegroep - en indien gewenst MT en college- worden toegezonden.